

УДК 616.89-008.434-053.5

Сомова А.А.

старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ОРАЛЬНА СТИМУЛЯЦІЯ ЯК СКЛADOVA СЕНСОМОТОРНОЇ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ

Сучасна логопедична практика дедалі частіше стикається з викликами, пов'язаними з комбінованими мовленнєвими порушеннями, що потребують цілісного підходу. Вчені у сфері сенсорної інтеграції такі як Антохіна Н.В, Скрипник Т.В., Bundy A., Lane Sh., Murray E., Айрес Е. Джин, Роббінс Джефф підкреслюють, що недостатня сформованість оральної чутливості безпосередньо впливає на здатність дитини до формування артикуляційних укладень, що особливо критично в умовах дизартрії, алалії чи моторної диспраксії [1]. Оральна стимуляція є не лише допоміжним, а часто базовим компонентом у корекційній роботі логопеда, особливо на етапі підготовки мовленнєвого апарату до формування правильної звуковимови.

Застосування оральної стимуляції в логопедичній практиці має широкий спектр методів і технік, адаптованих до індивідуальних потреб дитини. Це можуть бути як ручні прийоми – масаж губ, щік, язика, піднебіння, – так і використання спеціалізованих логопедичних зондів, вібромасажерів, сенсорних щіток тощо. Важливо дотримуватися принципів поступовості, дозованості впливу, урахування вікових та нейропсихологічних особливостей дитини. Також варто враховувати, що для досягнення стійких результатів необхідне систематичне й тривале використання оральної стимуляції, з паралельною фіксацією змін у сенсорному та мовленнєвому розвитку [3].

У контексті сенсорної корекції мовленнєвих порушень у дітей оральна стимуляція є одним із ключових напрямів впливу на орально-моторну сферу. Сучасна логопедична практика має у своєму арсеналі різноманітні засоби для реалізації цього підходу, які розрізняються за принципом дії, інтенсивністю впливу, формою подачі та можливістю індивідуалізації. Всі ці інструменти мають спільну мету — активізувати рецепторні зони порожнини рота, забезпечити зворотний зв'язок між

дитиною та стимулом, а також створити умови для вдосконалення артикуляційної моторики [3].

До найбільш розповсюджених засобів оральної стимуляції належать мануальні прийоми (пальцевий масаж), які реалізуються логопедом за допомогою прямих дотиків до м'язів губ, щік, язика. Цей метод дозволяє точно відчувати тонус м'язів і моделювати рухову активність, проте він вимагає високої майстерності й дотримання санітарних вимог. Тактильні інструменти, такі як силіконові щітки, масажні кульки, гумові накладки, виконують функцію глибокого тиску й стимулюють поверхневі рецептори слизової. Вони корисні на етапі сенсорної десенсибілізації, особливо для дітей із підвищеною чутливістю до дотику. Термостимулятори (наприклад, металеві ложки, охолоджені або підігріті аплікатори) впливають на температурну рецепцію і можуть застосовуватись для активізації гіпорефлексії у зоні язика та піднебіння.

Окрему групу становлять елементи харчової стимуляції — трубочки для смокання, тверді продукти для жування або гризунці, які одночасно стимулюють жувальний рефлекс і активізують м'язи нижньої щелепи. Ці інструменти є природними, легко сприймаються дітьми й мають мотиваційний потенціал.

У цьому контексті вібромасажер Z-Vibe вирізняється серед інших інструментів завдяки своїм унікальним властивостям. Його конструкція дозволяє поєднати точкову механічну стимуляцію з вібраційним впливом, що спричиняє активізацію як поверхневих, так і глибших рецепторів слизової оболонки. На відміну від ручних засобів, Z-Vibe забезпечує стабільну частоту вібрації, яка повторюється у кожному сеансі, що є важливим для формування нейропластичних змін. Вібрація діє не лише як сенсорний подразник, а й запускає процеси ауторегуляції тону м'язів, активуючи трійчастий і лицьовий нерв [4].

Таким чином, хоча оральна стимуляція може бути реалізована різними засобами, саме Z-Vibe забезпечує оптимальний баланс між сенсорним, моторним і когнітивним впливом, що робить його особливо цінним інструментом у системі сенсомоторної корекції мовленнєвих порушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Айрес Е. Д., Роббінс Д. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку. Київ : Вид-во Ростислава Бурлаки, 2024. 266 с.

2. Загурська А. Логопедичний масаж як засіб корекційного впливу на дітей з мовленнєвими порушеннями. *Наука. Освіта. Молодь*. 2015. Ч. 1. С. 158–161.

3. Заплатинська А. Б. Становлення поняття «сенсорна інтеграція» у педагогіці. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного*

університету імені Івана Огієнка. Соціально-педагогічна. 2013. Вип. 23 (1). С. 48–57.

4. Рібцун Ю. Види логопедичного масажу в роботі з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку. *Педагогічна освіта: теорія і практика* : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського національного університету імені Г. Огієнка. Вип. 14. Кам'янець-Подільський : КПНУ, 2013. С. 368–372.